

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

**Новітня історія
країн Азії та Африки
першої половини
XX століття**

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми

бакалавр
03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
Історія та археологія
3
4 рік, 7 семестр
Обов'язкова дисципліна

Дні занять
Мова викладання
Консультації

згідно з розкладом
українська
щовівторка 11.20–13.00 (304 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на
платформах ZOOM та Google-class).

Викладач

кандидат історичних наук, доцент

Контакти

Стрілюк Олена Борисівна
E-mail: olenastriliuk@ukr.net
Facebook Messenger Olena Striliuk
Тел. (097) 465-24-70

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні політичні процеси, що відбуваються в різних регіонах світу, з усією очевидністю підтверджують важливе місце країн Азії та Африки в міжнародному співтоваристві, зростання їх потенціалу й активності у забезпеченні власних національно-державних інтересів і вирішенні міжнародних проблем.

Протягом XX ст. країни Азії та Африки вели визвольну антиколоніальну боротьбу за незалежність і право самостійного розвитку, здійснювали пошук оптимальної моделі модернізації та вирішення основних проблем суспільства, створювали власні політичні системи, виробляли оптимальний зовнішньополітичний курс. Основні принципи, покладені в основу розвитку, були сформульовані саме протягом 20 – 30-х рр. XX ст. під впливом ситуації, що склалася після Першої світової війни. Вивчення складних процесів, які відбувалися в

традиційних і колоніальних суспільствах першої половини ХХ ст., є обов'язковою складовою якісної підготовки істориків.

Навчальна дисципліна «Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.)» є нормативною в освітній програмі 032 Історія та археологія. Викладання цієї дисципліни має на меті сформувати у студентів розуміння основних тенденцій соціально-економічного, політичного та культурного розвитку країн Азії та Африки у період з 1918 р. по 1945 р. Особлива увага приділена таким питанням: колоніалізм і традиційні суспільства, антиколоніальні рухи та модернізація, афро-азіатські країни в системі міжнародних відносин у 20-30-х рр. ХХ ст., країни Азії та Африки у Другій світовій війні. **Завдання курсу** відповідають меті вивчення дисципліни і передбачають: ознайомлення з основними джерелами та літературою з новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.); розвиток навичок наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного процесу; оволодіння практичними навичками роботи з історичними джерелами і науковою літературою; пробудження і розвиток інтересу до новітньої історії країн Азії та Африки, виховання поваги до культури цих країн, звичаїв, традицій, історичного минулого; вироблення наукового бачення суспільних явищ, подій, тенденцій минулого та сучасності; формування умінь критично аналізувати отриману з різних джерел інформацію, самостійно трактувати її, застосовувати набуті знання з історії для орієнтації в громадсько-політичному житті та оцінки суспільних явищ і подій; виховання національної та громадянської свідомості, формування толерантного, неупередженого ставлення до інших народів.

Дисципліна викладається у VII семестрі в обсязі: лекції – 20 годин, семінари – 16 годин, самостійна робота – 54 години.

Передумови для вивчення дисципліни: засвоєння здобувачами вищої освіти курсів «Історія країн Азії та Африки доби середньовіччя та раннього нового часу», «Нова історія країн Азії та Африки XVII – XVIII століття», «Нова історія країн Азії та Африки XIX століття».

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Компетентності

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 5. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

Тема 5. Японія та Корея у 1918-1945 рр.	14	2				12	22	2				20
Тема 7. Визвольна боротьба народів Британської Індії	2		2				2		2			
Тема 8. Країни Південно-Східної Азії в 20 – 30-х рр. XX ст.	2	2					2	2				
Змістовий модуль 2. Ісламський світ, Тропічна й Південна Африка у I половині XX ст.												
Тема 1. Туреччина в 1918 – 1945 рр.	4	2	2				2		2			
Тема 2. Іран в 1918 – 1945 рр.	4		4				2		2			
Тема 3. Афганістан	2	2										
Тема 4. Палестина під мандатом Великої Британії (1920 – 1947 рр.)	2	2					2	2				
Тема 5. Арабські держави між двома світовими війнами	24	2				22	24					24
Тема 6. Країни Північної Африки (Єгипет, Лівія, Туніс, Алжир)	18	2				16	22	2				20
Тема 7. Тропічна та Південна Африка у 1918 – 1945 рр.	2		2									
Усього годин	90	20	16			54	90	10	8			72

Тематика практичних занять¹.

Модуль I

Тема 1. Особливості становища країн Сходу після Першої світової війни. (2 год.)

План.

1. Соціально-економічні та політичні наслідки Першої світової війни для країн Сходу.
2. Початок кризи колоніальної системи. Характер і форми визвольного руху в країнах Азії та Африки.

¹ Докладно дивись: Стрілюк О.Б. Практикум з Новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 р.): навчально-методичний посібник. Чернівці, 2014. 312 с.

3. Комінтерн і національно-колоніальне питання.

Тема 2. Піднесення національно-визвольного руху в Китаї у 1919 р. (2 год.)

План.

1. Соціально-економічні та політичні зміни в Китаї після Першої світової війни.
2. Рух «4 травня» 1919 р.:
 - 2.1. основні етапи та форми боротьби;
 - 2.2. «рух за нову культуру»;
 - 2.3. поширення марксизму та створення Комуністичної партії Китаю.
3. Підсумки та політичні наслідки руху «4 травня».

Тема 3. Національна революція 1925 – 1927 рр. у Китаї. (2 год.)

План

1. Передумови та початок революції 1925 – 1927 рр.
2. Події першого етапу революції (травень 1925 – червень 1926 рр.).
3. Північний похід Національно-революційної армії (НРА).
4. Криза революції (квітень – липень 1927 рр.).
5. Наслідки та значення революції 1925 – 1927 рр. вісторії Китаю.

Тема 4. Індія: особливості національно-визвольного руху. (2 год.)

План.

1. Політика британської колоніальної адміністрації після Першої світової війни.
2. Розробка М. К. Ганді доктрини «Сатьяграха».
3. Загальне піднесення національно-визвольного руху в 1919 – 1922 рр.
4. Вплив світової економічної кризи на економіку Індії.
5. Роль кампанії громадянської непокорності в національно-визвольному русі 1929 – 1933 рр

Тема 5. Туреччина між двома світовими війнам. (2 год.)

План

1. Кемалістська революція 1918 – 1923 рр.: характер, основні етапи, підсумки.
2. Реформи 20 – 30-х рр. ХХ ст.:
 - 2.1. політика етатизму;
 - 2.2. політика лаїцизму;
 - 2.3. реформи в галузі освіти, культури, побуту.
3. Зовнішня політика Туреччини у міжвоєнний період.

Тема 6-7. Іран у період між двома світовими війнами. (4 год.)

План

1. Соціально-економічний та політичний розвиток Ірану після завершення Першої світової війни.
2. Національно-визвольний рух в Ірані: політика більшовицької Росії та Британії.
3. Іран у 1920-х – першій половині 1940-х рр. Інституційні перетворення: реалізація та результати.
4. Зовнішня політика.

Тема 8. Тропічна та Південна Африка у 1918 – 1945 рр. (2 год.)

План

1. Внутрішнє становище в колоніальних країнах Африки на південь від Сахари у 20 – 30-х рр. ХХ ст.
2. Національно-визвольна боротьба африканських народів і політика колоніальних держав у міжвоєнний період.
3. Розвиток ПАС у 20 – 40-х рр. ХХ ст.
4. Ефіопія у 20 – 40-х рр. ХХ ст.
5. Африка в роки Другої світової війни.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА²

Основні джерела:

1. Давидсон А. СССР и Африка. 1918 – 1960. Документированная история взаимоотношений. М.: Институт всеобщей истории РАН, 2002. 318 с.
2. История Африки в документах и материалах – 1870 – 2000; в 3-х т. / [под ред. А. Давидсона]. М.: Наука, 2006–2007.
3. Стрілюк О.Б. Практикум з Новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.): навчально-методичний посібник. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2014 р. 312 с.

Основна література:

1. Балог Г. Історія і культура ісламу: [Курс лекцій]. К.: Фенікс, 2012. 448 с.
2. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. К., 1995.
3. Політична історія ХХ ст.: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В. Ф. Салабай, Я. А. Титаренко, Л.О. Панчук та ін. К., 2002.
4. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917–1945 рр. Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К., 1997.

Додаткова література:

1. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: Коротка історія ХХ ст. (1914–1991) / Пер. з англ. К., 2001.
2. ХХ век. Краткая историческая энциклопедия: В 2-х тт. М., 2001.
3. Дербишайр Д., Дербишайр Я. Политические системы мира: В 2-х тт. М., 2004.
4. Джонсон П. Современность: Мир с двадцатых по девяностые годы: В 2-х кн. М., 1995. Дынкин А. А. Новый этап НТР. М., 1991.
5. История мировой экономики. Хозяйственные реформы 1920–1990-х гг. / Под ред. А. Н. Марковой. М., 1995.
6. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Львів: Афіша, 2005. – 430 с.
7. Мир в ХХ веке. – М., 2001.
8. Мировое политическое развитие: век ХХ. М., 1995.
9. Политическая культура: теория и национальные модели. М., 1994.
10. Родригес А.М. История стран Азии и Африки в Новейшее время: учебн. для вузов М.: Проспект, 2009. 512 с.
11. Сергійчук І.М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кінець ХХ ст.). Суми: Університетська книга, 2003. – 288 с.
12. Стрілюк О.Б. Практикум з Новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.): навчально-методичний посібник. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2014 р. 312 с.
13. Хелд Д. и др. Глобальные трансформации: Политика, экономика, культура. М., 2004.
14. Широков Г. К. Парадоксы эволюции капитализма (Запад и Восток). М., 1998.

Електронні бібліотеки

1. «Библиотека Гумер – гуманитарные науки»: <http://www.gumer.info/>
2. Бібліотека з історії: http://libelli.ru/library/tema/sc/hist/for_hist.htm
3. Библиотека научной литературы: <http://LIB.org.by>
4. Східна література. Бібліотека текстів: <http://www.vostlit.info>
5. World Digital Library. Міжнародна цифрова бібліотека. В розділі з історії Сходу представлені цифрові варіанти високої якості книг і карт: <http://www.wdl.org/ru/>

² Див. повний перелік джерел та літератури: Стрілюк О.Б. Практикум з Новітньої історії країн Азії та Африки (1918 – 1945 рр.): навчально-методичний посібник. Чернігів, 2014. 312 с.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Здобувач вищої освіти має право:

- безперешкодно висловлювати власну точку зору у письмовій чи усній формі за умови достовірної наукової аргументації;
- вносити пропозиції щодо форм і методів проведення аудиторних занять;
- ставити запитання до доповідачів на семінарських заняттях, доповнювати й уточнювати їхні відповіді;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати завдання самостійної роботи;
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальний графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020

https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOOn49g08VcMd_XsZHGyYNpm5LPs/view

У процесі навчання забороняються плагіат (написання рефератів), фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів за темами

Поточне оцінювання та самостійна робота		Підсумковий екзамен	Сума
ЗМ 1	ЗМ 2	25	100
Т.1. Т.2. Т.3. Т.4 Т.5. Т.6 Т.7	Т.1. Т.2. Т.3. Т.4 Т.5. Т.6 Т.7		
50 балів (аудиторна робота) + 15 балів (самостійна робота) + 10 творче завдання (написання есе)			

Здобувачі освіти також можуть отримати додаткові бали за: виконання рефератів, виконання завдання дослідницького характеру, написання наукових тез або статей за темами курсу, участь в університетській, всеукраїнській олімпіаді з історії, науково-практичній конференції.